

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра спеціальних юридичних дисциплін

07-01-76

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«Адміністративне судочинство»

*для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність»
спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»,
денної та заочної форми навчання*

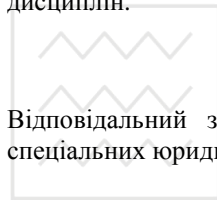
Рекомендовано науково-методичною
рада з якості ННІ права
Протокол № 01 від 5 вересня 2019 р.

Рівне – 2019

Методичні вказівки до виконання практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність», денної та заочної форми навчання, в галузі знань 262 «Правоохоронна діяльність» [Електронне видання] / Штогун С. Г., Іщенко О. М. – Рівне : НУВГП, 2019. – 16 с.

Укладачі: Штогун С. Г., кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних юридичних дисциплін; Іщенко О. М., кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Кафарський В. І., завідувач кафедри спеціальних юридичних дисциплін.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
262 «Правоохоронна діяльність»

Цимбалюк В. І

© Штогун С. Г.
Іщенко О. М., 2019
© НУВГП, 2019

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни	6
1.2. Тематика практичних занять	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	6
1.4. Критерії та шкала оцінювання	6
2. Плани практичних занять	8
3. Самостійна робота студентів	12
4. Рекомендована література	14

Передмова Шановні студенти!

Ви приступаєте до вивчення навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство».

Адміністративне судочинство є однією з основних навчальних дисциплін, що передбачена для обов'язкового вивчення при підготовці фахівців у всіх вищих юридичних навчальних закладах України.

Засвоєння студентами матеріалу цієї дисципліни становить фундамент їх професійної підготовки і є необхідною умовою для подальшої успішної діяльності.

Навчальна дисципліна «Адміністративне судочинство» складається із загальної та особливої частин і вивчається протягом одного семестру. В процесі вивчення цієї навчальної дисципліни розглядаються: поняття, предмет, метод та система адміністративного права; публічне адміністрування та публічний інтерес; форми і методи публічного адміністрування; публічна служба та її адміністративно-правове регулювання; адміністративна процедура; провадження в справах про адміністративні Правопорушення; загальна характеристика адміністративного процесу, підсудність адміністративних справ; особливості забезпечення провадження в адміністративному судочинстві; характеристика інстанційної підсудності.

Адміністративне судочинство знаходиться у тісному зв'язку з іншими юридичними дисциплінами, перш за все, з теорією держави і права, яка забезпечує його категоріальним апаратом, з конституційним, кримінальним, адміністративним і цивільним правом, оскільки в діяльності органів досудового розслідування і суду досить часто виникають питання, що пов'язані з відшкодуванням завданої правопорушенням шкоди, кваліфікацією суспільно небезпечних діянь, забезпеченням конституційних прав і свобод людини, адміністративною відповідальністю тощо.

Під час вивчення цієї навчальної дисципліни студенти повинні активно використовувати знання з адміністративного судочинства, адміністративної техніки, публічного адміністрування тощо.

Основними формами вивчення навчальної дисципліни є лекції, практичні заняття, самостійна робота, поточний і підсумковий контроль. Важливим для засвоєння студентами навчального матеріалу є вивчення рекомендованих у програмі законодавчих та відомчих нормативних актів, а також літературних джерел, дотримання вимог та рекомендацій, які ставляться науково-педагогічними працівниками кафедри.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Дана програма розроблена відповідно до навчальним плану підготовки юристів-магістрів денної та заочної форми навчання НУВГП. Вона визначає обсяг і зміст навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство»

Метою вивчення дисципліни «Адміністративне судочинство» в вищому навчальному закладі є забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців з таким рівнем знань, вмінь і навичок у галузі адміністративно-правоохоронної діяльності, які б забезпечували досягнення таких цілей:

а) науково-юридична:

- поглиблене вивчення студентами теоретичних положень дисципліни «Адміністративне судочинство», набуття спеціальних практичних навичок і вмінь ефективного застосування теоретичних знань, правильно тлумачити та застосовувати норми адміністративного законодавства;

- опанування студентами необхідного рівня науково-методологічної підготовки, який забезпечує їм бачення виникаючих проблем, шляхів їх розв'язання, використовуючи навички творчого мислення та самоудосконалення свого професійного рівня;

- формування навичок прийняття рішень у складних проохоронних ситуаціях, опанування логікою доказування при встановленні об'єктивної істини у правопорушенні, а також складання процесуальних документів і ділових паперів;

б) загальноосвітня:

- підвищення юридичної культури та ерудиції фахівців, оволодіння позитивним досвідом інших держав щодо застосування знань в галузі адміністративного судочинства;

в) виховна:

- формування відданості ідеям істини, добра, справедливості і законності, почуття відповідальності перед суспільством, державою та людиною.

1.2 Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма

Змістовий модуль 1.

1	Тема 1. Поняття, предмет, метод та система адміністративного права	2	2
2.	Тема 2. Публічне адміністрування та публічний інтерес	2	
3.	Тема 3. Форми і методи публічного адміністрування.	2	
4.	Тема 4. Публічна служба та її адміністративно-правове регулювання.	2	

Змістовий модуль 2.

5	Тема 5. Адміністративна процедура	2	
6	Тема 6. Провадження в справах про адміністративні правопорушення.	2	
7	Тема 7. Загальна характеристика адміністративного процесу. Підсудність адміністративних справ	2	2
8	Тема 8. Особливості забезпечення провадження в адміністративному судочинстві	2	
9	Тема 9. Характеристика інстанційної підсудності	2	2
Всього		18	6

1.3 Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, оцінки розв'язання ситуаційних завдань та участі у обговоренні проблемних питань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

1. аналіз усних відповідей;
2. виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	Задовільно
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Поняття, предмет, метод та система адміністративного права

План заняття

1. Поняття, предмет і завдання адміністративного права.
2. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство».
3. Теорії відмежування публічного права від приватного.
4. Метод адміністративного права.
5. Система адміністративного права.

Питання для самоконтролю:

1. Яка роль адміністративного судочинства, як навчальної дисципліни, у підготовці фахівців-правознавців?
2. Дайте визначення адміністративному праву та визначте його місце в системі публічного права?
3. Охарактеризуйте методи субординації, координації та реордінації в публічному адмініструванні?

Тема 2. Публічне адміністрування та публічний інтерес

План заняття

1. Поняття влади та публічної влади.
2. Структура публічної влади.
3. Поняття та завдання публічного інтересу.
4. Форми прояву публічного адміністрування.

Питання для самоконтролю:

1. Яка структура публічної влади?
2. Співвідношення публічного адміністрування та публічного інтересу?
3. Суб'єкти реалізації публічного адміністрування?

Тема 3. Форми та методи публічного адміністрування

План заняття

1. Поняття та види форм публічного адміністрування.
2. Правові і неправові форми публічного адміністрування.
3. Поняття методів публічного адміністрування
4. Класифікація методів публічного адміністрування
5. Поняття і особливості адміністративного примусу.
6. Поняття та види заходів адміністративного попередження.

Питання для самоконтролю:

1. Суть вимог до використань форм публічного адміністрування?

2. Назвіть приклади індивідуальних актів управління?
3. Назвіть приклади та конкретні способи вирішення управлінських задач?
4. Співвідношення переконання, заохочення і примусу в публічному адмініструванні?
5. Наведіть приклади адміністративного попередження.

Тема 4. Публічна служба та її адміністративно-правове регулювання

План заняття

1. Поняття державної служби і державного службовця
2. Особливості адміністративно-правового статусу державних службовців
3. Проходження державної служби: загальне поняття.
4. Стадії проходження державної служби.
5. Види припинення державної служби

Питання для самоконтролю:

1. В чому полягає особливість проходження державної служби?
2. Перечисліть ранги державних службовців?
3. Дисциплінарна відповідальність державного службовця?
4. Обставини відсторонення державного службовця від виконання повноважень за посадою?

Змістовий модуль 2

Тема 5. Адміністративна процедура

План заняття

1. Поняття та ознаки адміністративної процедури.
2. Види адміністративних процедур.
3. Поняття юрисдикційної адміністративної процедури.
4. Види юрисдикційних адміністративних проваджень.
5. Поняття неюрисдикційної адміністративної процедури.
6. Види неюрисдикційної адміністративної процедури.

Питання для самоконтролю:

1. Правове регулювання адміністративних процедур в Україні та в європейських країнах та їх основними видами?
2. Внутрішньо-адміністративні процедури?
3. Зовнішні адміністративні процедури (взаємостосунки з іншими органами публічної влади, інститутами громадянського суспільства, особами публічного та приватного права)?

Тема 6. Проведення у справах про адміністративні правопорушення

План заняття

1. Стадії проведення у справах про адміністративні правопорушення.
2. Види постанов про адміністративні правопорушення.
3. Відкриття проведення у справах про адміністративні правопорушення.
4. Розгляд справи та винесення постанови.
5. Оскарження постанови у справі про адміністративні правопорушення.

Питання для самоконтролю:

1. Загальні засади притягнення до адміністративної відповідальності та юрисдикція національних судів щодо розгляду різних категорій спорів;
2. Кодифікація адміністративних правопорушень; кодифікація адміністративних деліктів;
3. Кодекси етики державної служби та особливості притягнення до різних видів юридичної відповідальності державних службовців

Тема 7. Загальна характеристика адміністративного процесу.

Підсудність адміністративних справ

План заняття

1. Поняття, принципи та завдання адміністративного судочинства.
2. Поняття та склад адміністративного суду.
3. Поняття та правовий статус судді.
4. Підвідомчість та підсудність адміністративних справ.
5. Розмежування компетенції судів.

Питання для самоконтролю:

1. Чи може Вищий адміністративний суд України розглядати справи як суд першої інстанції?
2. В яких випадках апеляційні адміністративні суди можуть виступати як суди першої інстанції?
3. Яка роль Верховного Суду України у механізмі забезпечення правосуддя в адміністративних справах?
4. Які категорії справ розглядають місцеві загальні суди як адміністративні суди?
5. Які існують підстави передачі адміністративних справ з одного адміністративного суду до іншого?
6. Яку роль у вирішенні проблеми розмежування підсудності відіграють постанови пленуму Вищого адміністративного суду України?

Тема 8. Особливості забезпечення провадження в адміністративному судочинстві

План заняття

1. Поняття та види доказів.
2. Поняття та зміст доказування
3. Забезпечення доказів в адміністративному судочинстві.
4. Зміст та вимоги до адміністративного позову.
5. Складання та подання адміністративного позову.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке доказування в адміністративному судочинстві?
2. Які є види доказів?
3. Які обставини не підлягають доказуванню в адміністративному судочинстві?
4. У чому полягає забезпечення доказів в адміністративному судочинстві?
5. За чиєю ініціативою здійснюється забезпечення доказів в адміністративному судочинстві?

Тема 9. Характеристика інстанційної підсудності

План заняття

1. Процесуальний порядок провадження в адміністративних судах першої інстанції.
2. Провадження в апеляційній інстанції. Подання апеляційної скарги.
3. Провадження в касаційній інстанції. Подання касаційної скарги.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке «апеляція»?
2. Які рішення можуть бути прийняті за наслідком розгляду апеляційної скарги на ухвали та постанови суду першої інстанції?
3. Які ознаки характерні для касаційного провадження?
4. Які існують межі перегляду судом касаційної інстанції?
5. Які рішення можуть бути прийняті за наслідком розгляду касаційної скарги?

3. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Кримінальний процес» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів у семінарі.

Перелік тем для рефератів

1. Адміністративна реформа в Україні: загальна характеристика.
2. Реформа адміністративного права.
3. Реформа адміністративного законодавства.
4. Реформа органів виконавчої влади.
5. Обґрунтування поділу адміністративного права за принципом інституційності.
6. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України.
7. Адміністративно-правовий статус державних служб.
8. Адміністративно-правовий статус державних агентств.
9. Адміністративно-правовий статус державних інспекцій.
10. Адміністративно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади.
11. Проблемні питання законодавчого забезпечення державної служби в Україні.
12. Загальна характеристика Закону України «Про державну службу».

13. Поняття та зміст цивільної служби.
14. Патронатна служба.
15. Реєстрація адміністративних послуг.
16. Реєстри адміністративних послуг.
17. Адміністративний позов та його елементи.
18. Види позовів в адміністративному судочинстві.
19. Право на позов: загальна характеристика.
20. Поняття та види строків в адміністративному судочинстві.
21. Доказування та докази в адміністративному судочинстві.
22. Процесуальний зміст стадії підготовки справи до судового розгляду.
23. Попереднє судове засідання: особливості проведення.
24. Особливості апеляційного провадження.
25. Порядок касаційного розгляду адміністративної справи.
26. Судові рішення за наслідками апеляційного провадження.
27. Принципи взаємостосунків органів публічної влади з громадянами
28. Відмінність державної служби від публічної служби
29. Різні види служб, що відносяться до публічної служби в європейських країнах
30. Принципи адміністративної процедури: теоретико-правова характеристика
31. Адміністративні правопорушення та адміністративні делікти: ознаки розмежування;
32. Європейський досвід кодифікації адміністративних деліктів та позиції для України;
33. Порівняльно-правова характеристика загальних засад накладення адміністративних стягнень.

4. Рекомендована література

4.1. Базова

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : У двох томах: Том 2. Загальна частина. Ред. Колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К.: Видавництво «Юридична думка», 2004, 584 с.
2. Особлива частина. Ред. Колегія: В. Б. Авер'янов (голова) та ін. К.: Юрид. думка, 2005, 624 с.
3. Адміністративне право України : навч. посіб. : у 2 т. Т. 1. Загальне адміністративне право за заг. ред. В. В. Галуцька. Херсон : Херсон. міськ. друк., 2011. 320 с.
4. Адміністративне право України : підручник, за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: Видавництво Національного університету внутрішніх справ. 2004. 480 с.
5. Адміністративне право України : підручник, за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. Харків: Право, 2010, 624 с.
6. Комзюк А. Т. Адміністративний процес України : навчальний посібник. А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник. Київ: Прецедент, 2007, 613 с.
7. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні. К. 1997. 48 с.
8. Адміністративне право підручник, за заг. ред.: Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй, Нац. юрид. акад. України. Харків: Право, 2010. 624 с.
9. Адміністративне право України: основні категорії та поняття навч. посіб. В. І. Загуменник, В. В. Мусієнко, В. В. Проценко. Київ : "Поліграфіст", 2010. 512 с.
10. Виконавча влада і адміністративне право за заг. ред. В.Б. Авер'янова. К., 2002. 668 с.
11. Коліушко І.Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. К., 2002. 260 с.
12. Адміністративне право України : учебник за ред. Т. О. Коломоець. Київ: Істина, 2009. 480 с.
13. Адміністративна відповідальність в Україні : навчальний посібник. 2-е видання за заг. ред. А. Т. Комзюка. Х., 2001. 112 с.
14. Адміністративне право. Загальна частина: навч. посіб. С. М. Алфьоров, С. В. Ващенко, М. М. Долгополова, А. П. Купін. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
15. Адміністративне право України: словник термінів за заг. ред. Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2014. 520 с.

4.2 Допоміжна

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч.: У 2 т.: Том 2. Загальна частина Ред. Колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с.
2. Головатенко В. Правові акти Президента України: юридична природа, статус, функції. Право України №3. 2004. 24–27 с.
3. Тищенко Н. М. Адміністративно-процесуальний статус громадянина України: проблеми теорії і шляхи удосконалення. Х., 1998. 268 с.
4. Коваленко А. А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. 512 с.
5. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. К. 2002. 260 с.
6. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади. Х., 2005. 304 с.
7. Малиновський В. Я. Державне управління : навчальний посібник. Луцьк: Ред.- вид. відд. "Вежа " Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 558 с.
8. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації. Х., 2002. 336 с.
9. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації. Х., 2002. 336 с.
10. Лук'янець Д. М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку. К., 2001. 220 с.
11. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади. К., 2004. 300 с.
12. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні Худож.-оформлювач О. Агєєв. Х.: Фоліо, 2002. 176 с.
13. Тимошук В. П., Кірмач А. В. Оцінка якості адміністративних послуг: К., 2005. 88 с.
14. Державне управління в Україні : навчальний посібник за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К., 1999. 266 с.
15. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : навчальний посібник. За заг. ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка. Львів, 2002. 352 с.
16. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики з заг. ред. В. Б. Авер'янова. К., 2003. 384 с.

17. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник за заг. редакцією Куйбіди Р. О., Шишкіна В. І. К.: Старий світ, 2006. 526 с.

18. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : У 2 т. : Том 2. Загальна частина: В.Б. Авер'янов (голова). К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с.

19. Комзюк А. Т. Адміністративний процес України: Навчальний посібник А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник. Київ: Прецедент, 2007. 613 с.

20. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник за заг. редакцією Куйбіди Р. О., Шишкіна В. І. К.: Старий світ, 2006. 526 с.

21. Мельник Р. С. Загальне адміністративне право : навчальний посібник Р. С. Мельник, В. М. Бевзенко. К.: Ваіте, 2014. 376 с.

4.3. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>
2. Головне управління державної служби України. URL: <http://www.guds.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: www.reyestr.court.gov.ua